

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DOMINO

FRIDERICO,

DVCE ET PRINCIPE MECKLENBVRGICO
HAEREDITARIO,

PRINCIPE VANDALORVM, SVERINI AC RACEBVRGI;
COMITE ITEM SVERINENSI, TERRARVM ROSTOCHII
ET STARGARDIAE DYNASTA,
DOMINO NOSTRO CLEMENTISSIMO.

QVADRAGESIMALIA

CHRISTO PASSO MORTVOQVE SACRA,

ET IN IIS

SVMMA SPONSORIS
NOSTRI BENEFICIA,

ADSIDVA GRATAQVE MEMORIA RECOLENDIA,
CIVIBVS ACADEMIAE O. O. H.

SERIO COMMENDAT,

ATQVE

DISCRIMEN SPONSORIS
AC EXPROMISSORIS

EX IVRE CIVILI

BREVITER ILLUSTRAT,

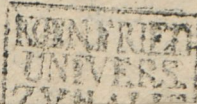
ACADEMIAE PRO-RECTOR,

IACOBVS HENRICVS BALEKE,

IVR. DOCT. ET COD. PROF. PVBL. ORDIN.

ROSTOCHII,

LITTERIS ADLERIANIS.

 Memorabile est sponsoris nomen, quod Redemptori nostro Paulus imponit, *Hebr. VII. 22.* inquiring: *In tantum melioris Testamenti factus est sponsor Iesus.* Melius testamentum, quod memoratur, non est aliud, quam novum Testamentum in sanguine Christi *1 Cor. XI. 25.* Hujus Christus non solum dicitur mediator *Hebr. IX. 6. IX. 15.*, sed etiam sponsor, quia id non quidem nobis, attamen pro nobis, spondit Deo. In testamento namque aeterno *Hebr. XIII. 20.* spondit, se generis humani universi peccata, eorumque poenas susceperum atque expiaturum esse. Neque verbis tantum spondit, verum etiam se ipsum dedit in pretium redemptionis pro omnibus *1 Tim. II. 5.* et praestita obedientia tam activa, quam passiva, promeruit nobis Testamentum melius, multis praeter vetere Testamento praerogativis, et melioribus promissioni-conspicuum. Sponsorem hunc omnes venerantur, quotquot Dominum non abnegant, qui mercatus est illos. Sed num Christus in V. T. nudus fidejussor et sponsor fuerit, et in N. T. demum expromissor factus sit? saeculo abhinc disputare instituit IOANNES COCCEIVS, Theologus Lugdunensis, plurimos nactus adfectatores, qui ab ipso *Coccejani* denominati sunt. Cum enim statum patrum V. T. tanquam miserum sibi concepisset, quia credentes nullam peccatorum apheresin, seu remissionem, sed pensesin, seu praetermissionem tantum adepti sint, nomen sponsoris, quo Christus adpellatur, in subsidium vocat, qui satisfactionem quidem promiserit, in N. T. autem demum, nondum in V. T., solverit. Contradixerunt COCCEIO ejusque discipulis ecclesiae Reformatae non Theologi solum, sed et Jurisconsulti, quos inter posteriores praeter caeteris inclaruit VL-
RICVS HVBERS in exercitat. *juridico-theolog. de foederibus et testament. exercit. V. §. XIX.* Incidi pariter in alios, qui eandem quaestionem ventilandam sibi sumserunt, neque eadem tamen ratione lirem dirimunt. Fuisse illam persequitur van der MVELEN in foro conscientiae *Part. I. quaest. 16.*, atque sic tandem decidit, ut asserat, Christum in vetere Testamento fi-
dejuss-

deijssorem fuisse, in novo expromissorem esse. Verum *illustris de LEYSER in Meditat. ad ff. Specim. D XXIII. in Corollar.* istam decisionem oppugnat, et his utitur verbis: *Omnis fidejssor supponit, eum ipsum, pro quo fidejbet, creditori satisfacturum esse, atque in eventum, si id non fiat, se soluturum promittit. Verum Christus etiam in veteri Testamento scrivit optime, homines justitiae divinae satisfacere nulla ratione posse, atque confestim se pro iis satisfacturum pollicitus est. Itaque expromissor fuit, non fidejssor.* Ipse quidem nec priori nec posteriori simpliciter adsentio, quamvis LEYSERI adfertioni tanquam veriori, non item rationibus omnibus subscribam. Priusquam autem, quid de hac quaestione sentiam, exponere adgredior, necesse erit, ut paucis de fidejssore et expromissore disseram.

Fidejssoris definitio quidem in omnibus compendiis ac systematibus juris civilis obvia, sicque satis cognita est, sed cum ratio instituti mei postulet, ut illam adducam, eligo eam, quae extat apud B. BOEHMERVM in *Introd. in Jus Dig. Tit. de fidejssoribus et mandator. §. 1.*, ubi fidejssio definitur, quod sit contractus verbalis, quo quis alienae obligationi ita accedit, ut, quod alius debet, se soluturum promittat, salvo manente debito principali. Adpellat igitur BOEHMERVS fidejssionem contractum verbalem, qui non consensu sed verborum solennitate perficitur. Pertinet hoc ad jus Romanum vetus, quo fidejssiones nudo pacto initae non obligarunt *L. 27. C. de Locato*, sed stipulationem ad validitatem absolute requirebant. Quae necessitas stipulationis primariam differentiam ratione *modi* ineundi inter fidejssionem et constitutum efficiebat *vid. Tot. Tit. ff. de constituta pecunia*. Jure noviori Romano jus illud vetus jam antiquatum est *L. 10. C. de contrab. et committ. stipulat*: Quis itaque est, qui asserere sustineat, stipulationes adhuc esse in usu ac necessarias *confer. LAVRENT. ANDR. HAMBERGERI Comment. de non usu stipulationum usuque pactorum in Germania et VITRINGA de non usu divisionum Romanarum in materia contractuum*. Sufficit igitur hodie consensus quolibet modo inter absentes et per subscriptionem hoc nomine factam declaratus *STRYCK de Cautel. Contract. S. II. C. 6. §. 1. HERING de Fidejssoribus C. II. n. 26. Quid? quod LEYSERVS d. l. Med. II.* asserit

asserit, quod valeat fidejussio, quamvis partes nihil de ea dixerint, sed aliud plane contractus nomen formamque adhibuerint. Extra omnem dubitationis aleam ergo positum est, fidejussionem hodie ad validitatem nil praeter consensum desiderare, sicque nullam intuitu *modi ineundi* inter fidejussionem et constitutum superesse differentiam B. BOEHMER. *d. l. Tit. de constituta pecunia §. 3.* Ex quibus omnibus patet, fidejussionem hodie haud accurate contractum *verbalem* vocari, sed potius in genere conventionem seu pactum appellari debere. Reliqua, quae in definitione *Boehmeriana* occurrunt, haud amplius *modi ineundi* rationem habent, sed potius ipsam naturam ac indolem fidejussionis exponunt. Quorsum collineant verba: *quo quis alienae obligationi ita accedit, ut, quod alius debet, se soluturum promittat.* Vocabulum: *accedit*: praesupponit, quod principalis obligatio adsit, siquidem accessorium et principale sunt correlata. Minime autem requiritur, ut alter, pro quo fidejubeo, satisfacere queat, sed hoc tantum necessarium est, ut alter illud debeat, pro quo fidejussio inita est. Corruit igitur fundamentum LEYSERIANVM, quod in omni fidejussione supponit, eum ipsum, pro quo fidejebet, creditori satisfacturum esse: id quod etiam ex natura fidejussionis intuitu obligationis naturalis, non in totum reprobatae, susceptae refutari potest. Quae cum ita sint, haud difficile est intellectu, quid causae subsit, cur LEYSERO haud simpliciter calculum meum adjicere queam? Ea enim, quibus ipsius sententia superstructa est, haud solido nituntur fundamento. Interea ex aliis rationibus ipsius conclusionem haud prorsus rejiciendam esse, infra patebit. Verba ultima definitionis *Boehmerianae*: *salvo manente debito principali*: restant adhuc, ut breviter disquirantur. Coincidunt haec cum iis, quae HEINECCIUS in *Elem. Jur. Civil. sec. ordin. Institut.* §. 873. de fidejussore praedicat, asserens, illum sine novatione accedere. Novationem vel esse privatoriam vel accessoriam, quis est, qui ignoret? Verba HEINECCII: *sine novatione*: respiciunt ad privatoriam seu peremptoriam, qua prior obligatio tollitur. De quacunque novatione autem haud intelligi possunt. Nullus enim dubito asserere, quod fidejussio sit species novationis accessoriae, quae in eo consistit, quod prior obliga-

obligatio non tollatur, sed illi alia accedat, novasque qualitates afferat. BOEHMER. *alleg. l. Tit. de Novat. et delegat. §. 2.*

Haec omnia ad fidejussionem applicari possunt. Per illam enim prior obligatio juxta anteriora non tollitur, sed illi non solum omnia commoda conservat, verum etiam nova affert. Efficitur hinc, verba HEINECCII unice respexisse ad novationem privatoriam. Ergo verba HEINECCII: *sine novatione*: idem inferunt, quod verba BOEHMERI: salvo manente debito principali. Prono inde alveo fluit, illi, cui obligatio debetur, integrum esse, principalem debitorem, quamvis fidejussor sit constitutus, actione persequi. Sed suboritur quaestio, an in arbitrio ejus positum sit, utrum prius principalem debitorem an fidejussorem convenire velit? Secundum principia sanae rationis hoc negandum et potius statuendum esse, quod creditor antea principalem debitorem excutere debeat, quam fidejussor conveniri queat, docet ac comprobatur HEINECCIUS *in Jure Naturali et Gent. Libr. I. §. 376.* Jure Romano antiquo vero aliam decisionem formandam, et quaestionem illam affirmandam esse patet ex *L. 2. et 15. ff. ac L. 19. C. de fidejuss. et Mandatoribus.* Hic rigor, qui repetebatur ex ratione stipulationis, per quam fidejussio apud Romanos iniri debebat, postea temperatus est per beneficium excussionis, vi cujus fidejussor ante debitorem conventus petit, ut prius excutatur debitor *Nov. 4. auth. praesente C. de Fidejuss.* id quod omnibus fidejussoribus competit, etiam iis, qui semet ut principales obligarunt COLER *de Proc. Execut. Lib. I. C. 10. Nr. 351.*, imo etiamsi juraverit fidejussor, cum juramentum non excludat legitimas exceptiones STRUV. *Exercit. 42 th. 43.* Ast hisce repugnare videtur paroemia illa Juris Germanici: *Bürger soll man würgen.* HERTIVS *in Paroemiis Jur. Germ. Libr. I. Par. XCIV.* illam ita explicat, ut involvat licentiam conveniendi fidejussorem ante debitorem principalem. Omni ex parte et respectu, sive hanc sententiam, sive illam paroemiam admittendam esse, valde dubito. Vtunque vero ista se habeant, non negandum est, illam licentiam in multis legibus et statutis veterum Germanorum creditori competiisse *leg. Dn. STEIN in der Abhandlung des Lübschen Rechts Part. III. §. 117.* Quid? quod juxta genuinum sensum

sententiam juris Lubecensis illam locum habere et beneficium excussionis excludi recte asserit *praelaudatus* STEIN, quamvis in praxi, prouti *ipse* quoque contendit, aliud obtineat. Ante annum adhuc ita iudicatum est in *Causa Mantzelmannen contra Stollen*. Contra fidejussorem igitur tam jure Naturali et Gentium, quam Civili Romano noviori et hodierno actio haud prius, quam debitor excussus est, nascitur. Applicentur haec ad Christum et statim patebit, illum plus quam fidejussorem fuisse. Genus humanum per lapsum incurrerat poenam infinitam, infinitam nimirum damnationem. Si haec infinita damnatio totum genus humanum manere et adfligere debuisset, quid opus fuisset salvatore? Ergo Christus suscepit satisfactionem illam passivam, quam genus humanum tolerato infinitae damnationis supplicio alias sustinere debuisset. Hinc cum fidejussor non teneatur, si a principali debitore satisfactio obtineri potest: sequitur, quod Christus fidejussor non dicendus sit. Expromissoris ideam ad illum magis applicandam esse ex subsequentiis adparebit.

Expromissorem adpellat HEINECCIUS *d. l.*, qui alterius obligationem novando in se suscipit, adeoque liberato priori reo se ipse obligat. Toto igitur coelo Fidejussor et expromissor differunt. Nam 1.) in fidejussione prior obligatio manet salva, sed in expromissione tollitur, sicque 2.) indubitatum est, expromissori beneficium excussionis, quod jura fidejussori indulgent, plane non competere posse CARPZOV. *P. II. Constit. 18 definit. 2. Nr. 10.* RITTERSHVS: *ad Nov. P. II. Constit. 2. Nr. 11.* Superfunt adhuc plures differentiae, sed cum ad scopum meum nil faciant, illas omitto.

Hisce praestructis, facile elucet, Christum expromissorem potius, quam sponsorem generis humani dicendum esse. Cui enim comperit definitio, illi competit definitum. Definitionem vero illam ad Christum applicari posse, docent multa loca S. Scripturae. Ipsum enim obligationem generis humani novando, adeoque istius obligatione sublata, in se suscepisse, sicque se ipsum obligasse, liquido testatur ESAIAS *L III. v. 5.* *Atqui ille confessus ob praevagationes nostras: contusus ob iniquitates nostras: castigatio pacis nostrae super eo fuit, et vulnere*

vulnere ejus sanitas data est nobis v. 6. Jehovah incurvere fecit in eum
iniquitatem omnium nostrum. v. 7. Hinc ille exactionem sustinuit,
idemque adstrictus fuit. Interea fatendum est, non omnia ea,
quae in jure civili de expromissore sancita sunt, huc revocari
posse. Nam in casu expromissionis etiam liberatio inviti
contingit *praelaud.* BOEHMER. *Libr. XLV. Tit. II. §. 8.*
ibique alleg. L. Longe vero alia est ratio satisfactionis, quam
Christus pro genere humano suscepit et praestitit. Haec
enim invitis et incredulis non adplicatur, sed tantum creden-
tibus solis, qui eam desiderio anhelant et fiducia sibi appro-
prietant. Quamobrem adparet, non omnia, quae vel de fide-
jussore vel de expromissore jura civilia statuunt, Christo tri-
buenda esse, veri tamen nominis expromissorem, salvis dif-
ferentiis civilibus, eum recte et rectius, facta comparatione,
quam fidejussorem vocandum esse. Parum haecce, quae ex
juribus civilibus depromta sunt, ab iis desecunt, quae ad-
versus COCCEIVM Theologi Lutherani moverunt. Ad-
dunt cautelas nonnullas, quas nec ipse, ut superiora com-
probant, respuo. 1.) ex legibus civilibus solis quaestionem
hanc definiri haud posse. Decretis Romanorum Imperato-
rum suam constare dignitatem in republica; sed negotia di-
vina, quae ex sola revelatione disci possunt, humanis legibus;
quae ab arbitrio legislatorum pendent, et pro varietate regio-
num et temporum variare possunt, metienda haud esse, et
voces metaphoricis ab usu fori petitas, ultra tertium a Spi-
ritu S. intentum ad divina instituta adcommodari non debere.
Succensent COCCEJO, quod repudiata theologia schola-
stica, quam dicit, theologiam condidit foederalem nimis ju-
ridicam, et vocabulorum juridicorum potestatem urget.
Quando igitur COCCEJVS excipit, expromissorem non
pro alio, sed pro se solvere, cum per novationem seu dele-
gationem ipsemet obligetur, regerunt: si in expromissione
et novatione, prout in jureconsultorum scholis definiuntur,
quaedam reperiuntur, quae in Christum non quadrant, quid
tum? Nec enim hoc agimus. Sufficit, si, quod praecipuum
est in expromissione, debiti alieni in nos translatio, in Scri-
ptura S. Christo luculentissime tribuitur, ut loquitur D. BVD-
DEVS *Dissert. Theol. Syntagm. p. 140. 2.)* vocabulum graecum

ἐγγυός,

ἑγγυος, quod Paulus usurpat, et latini per sponforem, Lutherus per Ausrichter convertunt, esse nomen generale, imo expromissorem potius, quam sponforem indicare. Docte id ostendit SALMASIVS *de usuris*, aens: ἑγγυος generale vocabulum est de omnibus, qui vel in iudicio vel in rebus creditis pro alio interveniebant. 3. Christum recte vocari sponforem, minus recte sponforem nudum, expromissori oppositum, Christum potius esse expromissorem, quam sponforem; neque tamen per omnia expromissori, quem leges civiles habent, equiparandum. 4.) Christum decreto aeterno destinatum, statim a lapsu manifestatum, sponforem, adeoque non in N. T. demum constitutum esse: licet enim haud prius impleverit, quae sponfoerat, quam in N. T.; ejus tamen sponfo in V. T. iam vim habebat expromissionis, quia, quod physice nondum praestitum erat, moraliter tanquam impleverat, propter Filii Dei fidem sanctissimam, in foro poli censebatur, omnesque, qui in Messiam venturum credebant, virtute huius sponfois, tanquam verae expromissionis, a transgressionum culpa et poena absolvebantur, et gratiam non minus divinam, quam aeternam salutem polliceri sibi quam certissime poterant. Caeterum tota quaestio, quatenus ad V. T. restringitur, ad Theologiam acroamaticam unice spectat. Consentiant omnes, Sociniani apertis et clandestinis exceptis, Christum nostrum, non fidejussorem tantum, sed et expromissorem in N. T. esse. Adgnoscite hinc, CIVES! quantus sit amor Christi in nos, qui sponte pro nobis sponfoerit *Pl. XL, 8. 9.*, sponte luit, *Io. X. 18.* Intelligitis, quantum sit ejus beneficium, qui tanquam sponfo pro nobis, sanguine effuso, omnem a nobis reatum abstulit, *Io. I. 29.* Memores simus huius immensi beneficii, non ore tantum consentientes, sed toto corde in hoc lytro recumbentes, ipsoque opere obsequium internum atque externum demonstrantes. Ipse namque pertulit peccata nostra in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui iustitiae viveremus. *I Petr. II. 24.*

P. P.
SVB SIGILLO ACADEMICO
DOMIN. QVINQVAG. MDCCLVI.

Rostock, Diss., 1755-58

X.2284307

ULB Halle

3

005 047 935

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

FRIDERICO,

DVCE ET PRINCIPE MECKLENBURGICO
HAEREDITARIO,

PRINCIPE VANDALORVM, SVERINI AC RACEBURGI,
COMITE ITEM SVERINENSI, TERRARVM ROSTOCHII
ET STARGARDIAE DYNASTA,
DOMINO NOSTRO CLEMENTISSIMO.

QUADRAGESIMALIA
CHRISTO PASSO MORTVOQVE SACRA,
ET IN IIS

SYMMA SPONSORIS NOSTRI BENEFICIA,

ADSIDVA GRATAQVE MEMORIA RECOLENDAM,
CIVIBVS ACADEMIAE O. O. H.
SERIO COMMENDAT,
ATQVE

DISCRIMEN SPONSORIS AC EXPROMISSORIS

EX IVRE CIVILI
BREVITER ILLUSTRAT,
ACADEMIAE PRO-RECTOR,
IACOBVS HENRICVS BALEKE,
IVR. DOCT. ET COD. PROF. PVBL. ORDIN.

ROSTOCHII,
LITTERIS ADLERIANIS.

